

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาความต้องการรายการโทรทัศน์สำหรับการศึกษาของประชาชนในภาคเหนือ โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะศึกษาปริมาณรายการโทรทัศน์ที่ส่งออกอากาศจากสถานีโทรทัศน์แห่งประเทศไทย ของ 8 (ลำปาง) เพื่อศึกษาถึงความต้องการ ความสนใจ และความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับการชมรายการโทรทัศน์ ประโยชน์และความรู้ที่ได้รับจากการชม รวมถึงความคิดเห็นของประชาชนต่อการจัดรายการโทรทัศน์ และเปรียบเทียบความสัมพันธ์ระหว่างปริมาณรายการโทรทัศน์ที่ออกอากาศกับปริมาณความต้องการรายการโทรทัศน์ของประชาชนในภาคเหนือ และผลพลอยได้จากการวิจัยนี้ เพื่อเป็นแนวทางหรือข้อเสนอแนะสำหรับสถานีโทรทัศน์และบุคคลผู้ที่เกี่ยวข้องในการจัดและปรับปรุงรายการโทรทัศน์ให้มีคุณค่าทางการศึกษาสำหรับประชาชนในภาคเหนือต่อไป

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยโดยการวิเคราะห์รายการโทรทัศน์ที่ส่งออกอากาศจากสถานีโทรทัศน์แห่งประเทศไทย ของ 8 (ลำปาง) ด้วยการศึกษาจากเอกสารการแจ้งรายการโทรทัศน์ประจำเดือน และจากการติดตามชมรายการโทรทัศน์ด้วยตนเอง ได้ทำการบันทึกเวลารายการโทรทัศน์ที่ส่งออกอากาศ แลวนำมาหาการยอดของรายการแต่ละรายการวิเคราะห์ความต้องการ ความสนใจ และความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับการชมรายการโทรทัศน์ ประโยชน์ และความรู้ที่ได้รับจากการชม รวมถึงความคิดเห็นของประชาชนต่อการจัดรายการโทรทัศน์ ด้วยการหาค่าเฉลี่ยจากแบบสอบถามจำนวน 406 ชุดที่ได้รับจากกลุ่มตัวอย่างประชากรซึ่งเป็นประชาชนที่มีภูมิลำเนาอยู่ในเขตเทศบาลของจังหวัดในภาคเหนือ ซึ่งมีอายุระหว่าง 15 - 60 ปี ได้รับการศึกษาไม่สูงกวาระดับอนุปริญญา หรือเทียบเท่าและเป็นผู้ที่ไม่อยู่ในระหว่างการศึกษาในระบบโรงเรียน และวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างปริมาณรายการโทรทัศน์ที่ส่งออกอากาศกับปริมาณความต้องการรายการโทรทัศน์ของประชาชน โดยคำนวณหาค่าสหสัมพันธ์จากตำแหน่งของคะแนน

จากผลการสำรวจรายการโทรทัศน์ของสถานีโทรทัศน์แห่งประเทศไทย ของ 8 (ลำปาง) ที่ออกอากาศในเดือนมกราคม พ.ศ. 2519 สรุปผลการสำรวจได้ดังนี้ คือ

รายการภาพยนตร์ เป็นรายการที่ทางสถานีโทรทัศน์ออกอากาศมากที่สุด

สำหรับรายการ โทรทัศน์ที่ทางสถานีโทรทัศน์ออกอากาศมากเป็นอันดับรองลงมาได้แก่

รายการละคร

สำหรับรายการโทรทัศน์ที่ทางสถานีโทรทัศน์ออกอากาศน้อยที่สุด ได้แกรายการข่าว เฉพาะเรื่องเกี่ยวกับอาชีพ

สำหรับรายการที่ทางสถานีโทรทัศน์ไม่ได้ออกอากาศเลย คือรายการความรู้เกี่ยวกับ วิทยาศาสตร์ และรายการทนายปัญหาต่าง ๆ

จากผลของการออกแบบสอบถามถามความต้องการ ความสนใจ และความคิดเห็นของ ประชาชนเกี่ยวกับการชมรายการ โทรทัศน์ ประโยชน์และความรู้ที่ได้รับจากการชม รวมถึงความ คิดเห็นของประชาชนต่อการจัดรายการ โทรทัศน์ สรุปผลได้ดังนี้ คือ

1. ในด้านความสนใจทั่วไปของประชาชนที่มีต่อรายการโทรทัศน์ พบว่า

1.1 ช่วงเวลาที่ประชาชนสนใจชมรายการโทรทัศน์มากที่สุดในวันจันทร์ ถึง วันศุกร์ ในวันเสาร์ และวันอาทิตย์ ไม่แตกต่างกัน คือ สนใจชมรายการโทรทัศน์ในช่วงเวลา 18.00 - 20.00 น. มากที่สุด รองลงมาคือช่วงเวลา 20.00 - 22.00 น.

1.2 การเลือกชมรายการโทรทัศน์ของประชาชน ประชาชนเลือกชมรายการ เมื่อถึงเวลาของรายการที่ชอบมากที่สุด รองลงมาคือ เลือกชมรายการจากการแจ้งรายการ ประจำวันของสถานีโทรทัศน์

1.3 ช่วงเวลาที่ประชาชนติดตามชมรายการโทรทัศน์ครั้งหนึ่ง ๆ นานประมาณ 30 นาที - 1 ชั่วโมง มากที่สุด รองลงมาคือ นานประมาณ 1 - 2 ชั่วโมง

1.4 ประเภทของรายการที่ประชาชนชอบชมมากที่สุดคือ รายการบันเทิงรองลง มาคือ รายการข่าว และรายการความรู้หรือสารคดี

1.5 ความสนใจในการชมรายการโทรทัศน์ ประชาชนสนใจชมรายการที่ให้ความรู้ และมีประโยชน์มากที่สุด รองลงมาคือ รายการที่ให้ความสนุกเพลิดเพลิน

2. ในด้านความต้องการรายการโทรทัศน์ของประชาชนในภาคเหนือ ประชาชนมีความต้องการรายการโทรทัศน์ประเภทต่าง ๆ ดังนี้คือ

2.1 รายการข่าว ต้องการรายการข่าวในประเทศมากเป็นอันดับหนึ่ง รองลงมาคือ รายการข่าวต่างประเทศ

2.2 รายการความรู้หรือสารคดี ต้องการรายการความรู้เกี่ยวกับวิทยาศาสตร์มากเป็นอันดับหนึ่ง รองลงมาคือรายการสารคดีและท่องเที่ยว

2.3 รายการบันเทิง ต้องการรายการภาพยนตร์มากเป็นอันดับหนึ่ง รองลงมาคือ รายการพิเศษเนื่องในโอกาสต่าง ๆ

2.4 รายการเกี่ยวกับอาชีพ ต้องการรายการเกี่ยวกับการแนะนำอุตสาหกรรมในครัวเรือนมากเป็นอันดับหนึ่ง รองลงมาคือ รายการเกี่ยวกับอาชีพช่างฝีมือ

2.5 รายการเกี่ยวกับท้องถิ่น ต้องการรายการความรู้ต่าง ๆ ที่จะประโยชน์ต่อท้องถิ่นมากเป็นอันดับหนึ่ง รองลงมาคือ รายการข่าวเกี่ยวกับท้องถิ่น

2.6 ในด้านเนื้อหาของรายการ ต้องการเนื้อหาที่ส่งเสริมความรู้ด้านต่าง ๆ มากที่สุด รองลงมาคือรายการที่เนื้อหาที่ส่งเสริมศีลธรรมจารีตประเพณีตลอดจนสอดแทรกคติธรรมและข้อคิดเห็นในทางสร้างสรรค์ต่าง ๆ

2.7 สำหรับเวลาที่ออกรายการที่ชอบมากที่สุดนั้น ประชาชนในภาคเหนือมีความต้องการให้ออกรายการทุกวันในช่วงเวลา 18.00 - 20.00 น. ความยาวของรายการหนึ่ง ๆ ประมาณ 1 ชั่วโมงมากที่สุด รองลงมาคือต้องการให้ออกรายการวันเว้นวัน ในช่วงเวลา 20.00 - 22.00 น. ความยาวของรายการประมาณ 2 ชั่วโมงขึ้นไป

3. ในด้านประโยชน์ของรายการโทรทัศน์ที่ประชาชนได้รับ ประชาชนในภาคเหนือมีความคิดเห็นว่าได้รับความรู้ในด้านต่าง ๆ มากที่สุด รองลงมาได้แก่ ได้รับความบันเทิงทำให้เป็นคนทันต่อเหตุการณ์ ได้รับความบันเทิงหรือความคิด และเป็นการแก้เหงา ตามลำดับ

4. ในด้านความคิดเห็นของประชาชนต่อรายการโทรทัศน์ ประชาชนในภาคเหนือมีความคิดเห็นเห็นว่า ทางสถานีควรมีการปรับปรุงเนื้อหาสาระของรายการ ปรับปรุงเรื่องเวลาของ

รายการ เพราะบางรายการจัดไม่ตรงกับเวลาที่วางหรือจัดอีกมากเกินไป ควรเพิ่มรายการข่าว รายการความรู้หรือสารคดี และรายการบันเทิง และไม่ควร เป็นรายการที่ทำให้เสื่อมเสียศีลธรรม สำหรับการโฆษณาสมควรลดลงและปรับปรุงวิธีการโฆษณาก็ด้วย

จากผลการเปรียบเทียบปริมาณของรายการโทรทัศน์ที่ส่งออกอากาศกับปริมาณความต้องการรายการโทรทัศน์ของประชาชน โดยการหาค่าสหสัมพันธ์จากตำแหน่งของคะแนน ปรากฏผลว่าค่าสหสัมพันธ์จากตำแหน่งของคะแนนที่คำนวณได้มีค่าเท่ากับ .277 ซึ่งแสดงว่าปริมาณของรายการโทรทัศน์ที่ส่งออกอากาศกับปริมาณความต้องการรายการโทรทัศน์ของประชาชนไม่มีความสัมพันธ์กัน กล่าวคือรายการโทรทัศน์บางรายการ เช่นรายการข่าวรายการ และรายการความรู้เกี่ยวกับวิทยาศาสตร์ทางสถานีโทรทัศน์ออกอากาศน้อยแต่ความต้องการของประชาชนมีมาก ในทางตรงข้ามรายการละคร รายการชิงโชคต่าง ๆ และรายการมวยทางสถานีโทรทัศน์ออกอากาศมากแต่ความต้องการของประชาชนมีน้อย

อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิจัยทำให้ทราบว่าประชาชนในภาคเหนือชอบชมรายการโทรทัศน์ประเภทบันเทิงมากที่สุด แต่ก็ไม่มากไปกว่ารายการข่าว และรายการความรู้หรือสารคดีมากนัก นอกจากนี้ยังสนใจชมรายการที่ให้ความรู้และมีประโยชน์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งแล้วความต้องการในค่านี้อาหาของรายการประชาชนต้องการให้มีการปรับปรุงเนื้อหาสาระของรายการ โดยต้องการเนื้อหาที่ส่งเสริมความรู้คนต่าง ๆ อีกด้วย จึงเป็นการยืนยันได้ว่าประชาชนเห็นความสำคัญของโทรทัศน์และยอมรับว่าโทรทัศน์เป็นสื่อที่สามารถนำความรู้ที่มีประโยชน์ไปสู่ประชาชนได้ ดังนั้นการจัดรายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษาของประชาชนน่าจะจัดขึ้นได้โดยจัดรายการที่ให้ความรู้ที่มีประโยชน์ให้มากขึ้นพอ ๆ กับรายการบันเทิง เพื่อสนองความต้องการของประชาชน และจากการวิจัยครั้งนี้ยังได้ทราบอีกว่าความสัมพันธ์ระหว่างรายการโทรทัศน์ที่ออกอากาศกับความต้องการรายการโทรทัศน์ของประชาชนไม่มีความสัมพันธ์กัน กล่าวคือ รายการโทรทัศน์บางรายการ เช่นรายการข่าวรายการ และรายการความรู้เกี่ยวกับวิทยาศาสตร์ทางสถานีโทรทัศน์ออกอากาศน้อยแต่ความต้องการของประชาชนมีมาก ในทางตรงข้ามรายการละคร รายการชิงโชคต่าง ๆ และรายการมวย

ทางสถานีโทรทัศน์ออกอากาศมากแต่ความต้องการของประชาชนมีน้อย ฉะนั้น สถานีโทรทัศน์แห่งประเทศไทย ช่อง 8 (ลำปาง) และผู้ที่เกี่ยวข้อง ควรจะคำนึงถึงจุดมุ่งหมายของจัดตั้งสถานี และนโยบายของรัฐบาลในอันที่จะใช้โทรทัศน์เพื่อให้เกิดการศึกษาแก่ประชาชน การจัดรายการหรือผลิตรายการก็ควรคำนึงถึงความต้องการของประชาชนในภูมิภาคส่วนนี้ใหม่มากขึ้นกว่าเดิม โดยจัดรายการที่มีประโยชน์เป็นแกนสาร เพื่อประชาชนจะได้ความรู้ที่ได้รับจากสื่อมวลชนประเภทนี้ไปใช้ในวิถีประจำวันของตนเองและสังคม และเป็นการสนองเจตนารมณ์ของรัฐบาลอีกด้วย

ขอเสนอแนะ

เนื่องจากโทรทัศน์เป็นสื่อมวลชนที่มีความสำคัญอย่างมากในทุกวันนี้ ผู้ชมได้เห็นทั้งภาพและได้ยินทั้งเสียง จึงสามารถเข้าถึงจิตใจของประชาชน ได้ด้วยเวลาอันสั้น ดังนั้นรายการโทรทัศน์ที่นำมาออกอากาศ ไม่ว่าจะเป็นรายการอะไรก็ตาม ผู้ชมย่อมมีสิทธิที่จะได้รับสิ่งที่มีความรู้และให้คุณประโยชน์ต่อตนเองและสังคมมากที่สุด ในทางตรงข้ามผู้ชมก็มีสิทธิที่จะได้รับสิ่งผิด ๆ ที่ให้โทษ เป็นพิษ เป็นภัยต่อตนเองและสังคมได้มากที่สุด เช่นเดียวกัน ดังนั้นจึงใคร่เสนอแนะต่อผู้ที่เกี่ยวข้องกับโทรทัศน์ เพื่อจะได้ใช้โทรทัศน์เป็นสื่อช่วยเท่าคุณประโยชน์ให้แก่สังคมได้อย่างเต็มที่ดังต่อไปนี้

1. รัฐควรมีการกำหนดนโยบายวางแผนการดำเนินงานใช้โทรทัศน์ให้ชัดเจน และควรมีคณะกรรมการที่มีอำนาจควบคุมการดำเนินงานของสถานีโทรทัศน์อย่างใกล้ชิด เพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาลในอันที่จะนำโทรทัศน์มาใช้เพื่อให้เกิดการศึกษาแก่ประชาชน
2. รัฐควรให้การสนับสนุนในด้านงบประมาณเพื่อจัดตั้งสถานีโทรทัศน์เพื่อการศึกษาขึ้นโดยตรง และใช้ระบบไมโครเวฟให้เป็นประโยชน์มากขึ้นกว่าเดิมเท่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน ทั้งนี้จะเห็นได้ว่ารายการออกอากาศโทรทัศน์เพื่อศึกษานี้มักจะถูกยัดเยียดให้ออกรายการในช่วงเวลาที่ประชาชนมีความสนใจน้อยที่สุด ซึ่งเป็นการลงทุนที่ไม่คุ้มค่า
3. ควรจัดตั้งศูนย์ผลิตรายการโทรทัศน์ เพื่อผลิตรายการให้เหมาะสมและเป็นประโยชน์ต่อประชาชนในแต่ละภาค

4. การจัตรายการควรจัตรายการตามความต้องการของประชาชน กล่าวคือรายการที่ทางสถานีโทรทัศน์ออกรายการน้อยแต่ความต้องการของประชาชนมีมากก็ควรจัดเพิ่มมากขึ้นเพื่อสนองความต้องการของประชาชน ซึ่งก็ควรจะเป็นรายการที่จะช่วยให้ประชาชนมีความรู้มากขึ้นในค่านชีวิตประจำวันและสังคม เช่น รายการความรู้เกี่ยวกับวิทยาศาสตร์ รายการข่าวราชการ รายการเกี่ยวกับอาชีพ หรือรายการเกี่ยวกับกฎหมายสำหรับประชาชน เป็นต้น เพราะเป็นรายการที่มีประโยชน์ต่อประชาชนโดยตรง

5. เชิญวิทยากรในท้องถิ่นผู้มีประสบการณ์ในอาชีพต่าง ๆ มาออกรายการโทรทัศน์ เพื่อจะได้รายการที่เหมาะสมและเป็นประโยชน์ต่อประชาชนในท้องถิ่นนั้น ๆ

6. ทางสถานีควรสนับสนุนให้เจ้าหน้าที่ฝ่ายผลิตรายการได้รับการฝึกอบรมหรือดูงาน เพื่อจะได้นำเทคนิคใหม่ ๆ มาปรับปรุงรายการที่ที่อยู่แล้วให้ทันสมัยยิ่งขึ้น เช่น รายการสนทนาไม่ควรให้เป็นไปอย่างมีพิธีรีตรอง ควรจัตรายการใหม่สิ่งใหม่ ๆ ที่น่าสนใจอย่างสม่ำเสมอ บาง เช่น ภาพยนตร์ สไลด์ หรือสิ่งประกอบอื่น ๆ ที่นำมาแสดงให้เห็นจริง เห็นจัง เพื่อจะได้เป็นสิ่งเร้าความสนใจให้ชมรายการโทรทัศน์มากยิ่งขึ้น

7. สถานีโทรทัศน์แห่งประเทศไทย ของ 8 (ล้าปาง) ควรทำงานประสานกับสถานีโทรทัศน์อื่น ๆ อย่างใกล้ชิด โดยให้ความร่วมมือและแลกเปลี่ยนรายการที่มิใช่ประโยชน์ซึ่งกันและกัน จะเป็นการช่วยให้ชุมชนโทรทัศน์ได้รับสิ่งแปลก ๆ ใหม่ ๆ อยู่เสมอ

8. การจัตรายการเพื่อการศึกษาดังโดยตรง ควรจัตรายการโดยพิจารณาถึงหลักที่ต่าง ๆ ที่จะเข้าไปเกี่ยวข้องกับโทรทัศน์ เช่น คนเขียนบท ต้องพยายามทำให้รายการมีหลายสิ่งหลายอย่าง เพื่อไม่ให้ชุมชนรู้ได้ว่าตนเองกำลังได้รับการสั่งสอนอยู่ ควรเป็นรายการที่ชุมชน ๆ แล้วสามารถเข้าใจด้วยตนเองและตัดสินใจว่าอะไรควรหรือไม่ควร และควรเป็นรายการเพื่อการศึกษากว้าง ๆ ที่ชมได้ทั้งเด็กและผู้ใหญ่ โดยสอดแทรกความรู้ต่าง ๆ เข้าไปในรายการบันเทิง รายการข่าว และรายการความรู้หรือสารคดี รายการที่เห็นสมควรทำอย่างยิ่งในขณะนี้คือ เรื่องหน้าที่พลเมืองที่ดี การอยู่ร่วมกันในสังคมโดยสันติ การรักธรรมชาติ และรวมทั้งรายการที่จะช่วยให้เยาวชนของชาติได้อ่านออกเขียนได้ ตลอดจนรายการสร้างความรักชาติบ้านเมือง

9. ควรมีการสำรวจความต้องการรายการโทรทัศน์ของประชาชนเป็นระยะ ๆ เพื่อจะได้นำข้อคิดเห็นของประชาชนมาปรับปรุงรายการให้มีความสัมพันธ์กับความต้องการของประชาชน และเหมาะสมกับกาลสมัยอยู่เสมอ

10. ควรจะมีการวิจัยต่อไปว่า ประชาชนสนใจรายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษาประเภทใดเป็นการเร่งด่วน และรายการนั้น ๆ ประชาชนต้องการให้เป็นไปในแนวใด เพื่อจะได้นำข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะเหล่านั้นมาปรับปรุงรายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษาให้เป็นประโยชน์ต่อประชาชนโดยแท้จริงต่อไป